

KÁRANSKÝ ZPRAVODAJ

č. 314 – prosinec 2016

Klidné vánoce, hodně
šťěstí a zdraví
v nadcházejícím roce
přeje Obec Káraný

Upozornění na povinnost majitelů kotlů

Vážení spoluobčané,

kteří jste majiteli spalovacího zdroje na pevná paliva o jmenovitém příkonu 10 až 300 kW včetně, který slouží jako zdroj tepla pro teplovodní soustavu,

upozorňujeme vás na povinnosti vyplývající ze zákona 201/2012 Sb. (Zákon o ochraně ovzduší).

Jedná se o povinnost provádět jednou za dva roky kontrolu technického stavu a provozu tohoto zdroje. První kontrola musí proběhnout nejpozději do 31.12.2016.

Obecní úřad s rozšířenou působností může požadovat předložení dokladu o provedení této kontroly, vystavený odborně způsobilou osobou, potvrzující, že stacionární zdroj je instalován, provozován a udržován v souladu s pokyny výrobce a zákonem o ochraně ovzduší. V případě, že provozovatel nepředloží požadovaný doklad, může mu být uložena pokuta podle § 23 odstavce (2) bodu b) až do výše 20 000 Kč.

Současně vás upozorňujeme na novelu zákona o ochraně ovzduší, která by měla být platná od 1.1.2017.

Novela zákona zavádí povinnost provozovatelů spalovacích zdrojů v domácnostech umožnit osobám pověřeným obecním úřadem obce s rozšířenou působností přístup ke zdroji, k jeho příslušenství a používaným palivům ke kontrole dodržování povinností podle zákona o ochraně ovzduší.

Níže je vyjádření ministra životního prostředí Brabce ke schválené novele:

V novele se podařilo najít rovnováhu mezi dvěma ústavními právy, právem na nedotknutelnost obydlí a právem na příznivé životní prostředí

Ministr Brabec k Senátem schválené novele dodává: *“Děkuji senátorům za podporu. Novela Zákona o ochraně ovzduší znamená úlevu tisícům obyvatel ČR, žijícím v bezprostřední blízkosti těch, kteří zamořují své okolí, naše ovzduší a zejména dýchací soustavy svých sousedů prachem a rakovinotvornými látkami, již od začátku roku 2017.*

Pokud novelu podepíše pan prezident, od nového roku bude možné zkontrolovat, čím tito notoričtí čmoudilové topí. Tyto kontroly samozřejmě nebudou znamenat žádné násilné vlamování do domácností a budou probíhat dle platného zákona o kontrole.

Jejich podmínkou navíc je, že v případě důvodného podezření bude potenciální porušovatel zákona předem upozorněn obcí s rozšířenou působností na možné porušování zákona o ochraně ovzduší a teprve v případě, že nedojde k nápravě, bude moci proběhnout kontrola. Kontrolor přitom nevstoupí jinam, než ke kotelně a skladu paliva, kde bude moci odběrem popela zajistit důkazy, které by obstály ve správním řízení. V novele se nám podařilo najít rovnováhu mezi dvěma ústavními právy, právem na nedotknutelnost obydlí a právem na příznivé životní prostředí, což potvrdilo mnoho ústavních právníků, se kterými jsme na přípravě spolupracovali. Za pravdu nám dala také Legislativní rada vlády a Ústavně právní výbor Senátu.

Barbora Krejčí

Svátek světla v Káraném

13. 12. měla svátek Lucie a na tento den Obecní úřad Káraný připravil pro děti a dospělé Svátek světla, který je spojen se jménem svaté Lucie. V 17:00 hodin už čekaly před Obecním úřadem děti s lampiony, někteří dospělí s lucerničkami a všichni zvědaví, cože se to bude dít. Možná, že někde se tento svátek slaví pravidelně, ale u nás v Káraném to bylo poprvé. Ale to už přiběhly do bílých kostýmů oblečené „Lucie“, které všechny vedly na krátkou procházku podél Labe za vodárnou a vyplatily výtečníky, kteří nepomáhají s vánočním úklidem.

Na konci cesty dostali malí pomocníci drobnou sladkost. Pak už stačilo jen dívat se směrem ke kárané lávce a vidět, jak se ohňostroj zrcadlí na hladině Labe. A to byla tečka za naším letošním putováním za světlem. Celá akce byla připravena ve spolupráci s OÚ Městysse Lázně Toušeň, kde Lucie chodily již několikrát rok.

Jak to vlastně se svatou Lucií je, to nám vysvětlila v následujících řádcích paní starostka Barbora Krejčí, která tyto informace čerpala z českých historických tradic.

Svatá Lucie noci upije a dne nepřidá.

Odkud se vzalo takové pořekadlo? Vychází z juliánského kalendáře, kde se svátek Lucie slavil 23. prosince, tedy v den zimní rovnodennosti. A proto mohly Lucie plnit své poslání – totiž trestat nepořádek v domácnostech. V den svaté Lucie, tehdy těsně před Štědrým dnem, musely být, a zřejmě i byly, všechny české a moravské domácnosti jako ze škatulky. Se změnou na gregoriánský kalendář se v 16. století svátek posunul na současný 13. prosinec.

Lucka byla zpodobněna jako bíle oblečená osoba mlčící se zamoučeným obličejem nebo maskou, z bílé masky na obličejí ční dlouhý hrot.

Podle nejstarší dochované zprávy o obchůzkách Luckek v díle Jana Jakuba Ryby z roku 1804 Lucky "trestaly" děti. Nosily u sebe dlouhý nůž a strašily je, aby se postily v době adventu.

Český lid považoval Lucii za ochránkyni proti čarodějnicím a jejich rejdům. Před zlými kouzly se ochráníte tak, že od 13. prosince až do Štědrého dne odhodíte každý den jedno poleno. Tímto dřevem pak zatopíte na Boží hod, tedy 25. prosince.

Věřilo se také, že když dá hospodyně každý den stranou kousek těsta s kořením, nebudou nad nimi mít čarodějnice moc.

Protože svatá Lucie bdí nad domácností, byla vždy považována za patronku domácích prací a spořádané domácnosti. Lucky navštěvovaly stavení a zkoušely, jestli se už hospodyně chystá na svátky a začíná s úklidem. Lucka s sebou nosila peroutku, nebo koště, aby nepořádné hospodyně vymetla všechny rohy. V druhé ruce mívala dřevěný dlouhý nůž, kterým se dříve upravovala příze – to proto, že byla i patronkou přádlen. Na její svátek se nesmělo příst a kdyby zjistila, že má někde hospodyně rozdělané přádllo, tak mohla nožem přádllo pocuchat. Také se nesmělo drát peří. Kdyby tohle pravidlo hospodyňka porušila, Lucky by jí rozfoukaly všechno peří po domě.

A protože už se v Káraném moc nepřeđe, ani se nedere peří, naše Lucka vyplatí jen nepořádné děti, které si neuklízí pokojíčky a nepomáhají maminkám doma s vánočním úklidem.

U nás se tradice svátku Lucie nezachovala, a proto ji chceme v Káraném obnovit jako Svátek světla. Lucie pochází z latinského slova lux – světlo a význam jména je „světlá, zářící“. Ve starověkém římském náboženství byla Lucina bohyně porodu, která chránila životy rodiček. Jméno Lucina obvykle znamená "ta, která přináší děti na světlo". Lidé se k ní obrací s prosbou o pomoc při očních nemocech, bolestech v krku a infekcích. Každá Lucie má v sobě onu jiskru, která jí dodává lesk. A tak jsme i my v den svátku Lucie hledali světlo v Káraném.

Barbora Křečič

Stolní tenis

Děti:

První prosincový víkend byl pro náš tým velmi úspěšný. 3. prosince se pět našich hráčů a hráček zúčastnilo okresního přeboru mladších a starších žáků/žákyň v Říčanech.

Bára Pokorná získala 2. místo, Nikola Fridrichová 3. místo a 4. místo obhájila Aneta Mrázová v kategorii starších žákyň. V mladších žákyních se umístila Barbora Bergmanová na 2. místě. Čtyřhru vyhrála Nikola s Bárou a 3. místo obsadila Barbora s Anetou. Čtyřhru mladších žáků vyhrál náš hráč Bedřich Pivoňka s Martinem Hliněnským, který hraje za Brandýs.

11. prosince se konal Vánoční turnaj dětí, pořádaný TJ Jizera Káraný. Zúčastnilo se 7 dětí.

Bára Pokorná vybojovala 1. místo, Aneta Mrázová 2. místo a Eliška Hřebíčková 3. místo.

Dospělí:

Naše dva týmy, hrající v Okresním přeboru 3. třídy, se dostaly do poloviny hrací sezóny 2016/2017. Družstvo „B“ je na 8. místě a družstvo „A“ si stále drží postupovou první příčku. Jako jednotlivce si v této soutěži nejlépe vede Daniel Čmuhař, který zatím vyhrál všechny zápasy.

Michaela Hudečková

Přelom 40. a 50. let: postupná změna územní spádové orientace

Jak již naznačeno, postupné rozšiřování autobusového spojení znamenalo i stejně postupný odklon orientace zdejších obyvatel od historické vazby na Toušeň i Čelákovice. Děti se přehlašovaly do škol ve Staré Boleslavi a Brandýsa n/L., k lékařům se začínalo jezdit do zdravotních středisek také v těchto městech. Lidé, kteří pracovali v Praze, a dosud museli chodit na vlak do Čelákovic, už také využívali této nové a pohodlnější možnosti spojení, stejně jako pražští rekreanti, kteří o víkendech přeplňovali autobusy k prasknutí. Auta vlastnilo stále málo lidí.

Následovalo již jenom malé využití přívozů

Zatímco již předtím zmíněný nový přívoz u čelákovického hřiště (viz foto vlevo) převážel zejména Káraňáky, kteří pracovali v čelákovické továrně Volman (později TOS) a v sezóně lidi do letního kina. Hlavní nápor však o víkendech vytvářeli zejména Pražáci z osad položených kolem Grada, ovšem do doby, než si lidé začali pořizovat osobní auta. Připomeňme, že přívoz káraný (pod obcí) skončil své působení cca v r. 1946, po regulaci v cca 30. letech a přenesení orientace káraných obyvatel na Brandýs n. L.

Toušeňský přívoz sice omezeně, ale přece jen fungoval déle. Využívali jej ještě zaměstnanci nové toušeňské Prefy a někteří vodárenští, a také: nějaký čas ještě i sedláci s povozy naloženými řepou v cukrovarské sezóně. Ale po smrti převozníka pana Františka Kocha, se již prakticky - až na krátké pokusy jiných převozníků - nevzpamatoval.

60. a 70. léta - další změny v obci

Stavba „kulturáku“. Na přelomu 50. a 60. let, kdy se i v malých obcích začaly stavět kulturní domy,

bylo krátce po zahájení takové velké stavby v sousedním Novém Vestci, rozhodnuto postavit i v Káraném kulturák (kde měl být i sál pro zábavu a tělovýchovu, ale i nová hospoda). Po brigádnických výkopech a vybudování základů v roce 1961, tak rozsáhlý objekt dospěl až k pokročilé hrubé stavbě cca v r. 1963. Dál však už stavba vázla, až se zcela zastavila a začala zarůstat bejlím. V té době už docházelo ke slučování malých obcí. Takže po sloučení s Novým Vestcem, mohl být i pro kárané obyvatele k dispozici již dostavovaný tamní kulturní dům.

Přeměna zdejšího „kulturáku“ v sodovkárnu. Po několika letech úvah, byla nedokončená stavba - z rozhodnutí již nového MNV Nový Vestec-Káraný - prodána Spotřebnímu družstvu Jednota Říčany, které se rozhodlo využít věhlasu zdejší pitné vody ke zřízení výroby limonád a sodovek pod názvem *Káranka*. Po letech vysoké produkce a

mohutného provozního využití, spojeného s transportováním limonád a sodovek do širokého okolí, se později - cca v 90. letech - pod hlavičkou jiných majitelů - výroba snížila a občas i zastavila. S jistou mírou klidnější produkce se - po technických úpravách technologie i objektu - setkáváme dodnes. Nová fasáda Káranky z r. 2008-9 tento - dříve už dost nevzhledný - objekt z předního pohledu celkem zkultivovala.